

ĐỒNG RÚP KỸ THUẬT SỐ: CƠ HỘI VÀ LỰA CHỌN

Nhật Trung*

Trường Đại học Hòa Bình

* Tác giả liên hệ: putin60@gmail.com

Ngày nhận: 01/9/2021

Ngày nhận bản sửa: 06/9/2021

Ngày duyệt đăng: 08/9/2021

Tóm tắt

Tiền kỹ thuật số của ngân hàng trung ương (Central Bank Digital Currency, CBDC) là tiền pháp định dưới dạng kỹ thuật số, được phát hành, kiểm soát và bảo đảm bởi ngân hàng trung ương của một quốc gia, khu vực hay vùng lãnh thổ có chủ quyền. Bài viết giới thiệu khái quát CBDC; đồng Rúp kỹ thuật số và một số lựa chọn, phương án triển khai phát hành đồng Rúp kỹ thuật số của Ngân hàng Nga. **Từ khóa:** Tiền kỹ thuật số của ngân hàng trung ương, CBDC, đồng Rúp kỹ thuật số

Digital ruble: the chance hay choice

Abstract

A central bank digital currency (CBDC) is the virtual format of a fiat currency for a particular nation or region. It is an electronic record or digital token of the official currency and is issued and is regulated by its monetary authority. A summarized description of rapid evolution of digital currency all over the world is presented. A digital ruble is an additional form of the Russian national currency that have been issued and continued to develop digitally by the Bank of Russia. A digital ruble will have combined characteristics of both cash and non-cash rubles.

Keywords: Central Bank Digital Currency, Digital Ruble, Bank of Russia

---

Đặt vấn đề

Số hóa đang thay đổi nhanh chóng thị trường thanh toán và hành vi của người tiêu dùng ở nhiều quốc gia trên thế giới và Nga cũng không phải là ngoại lệ. Điều này đặt ra câu hỏi về tính khả thi của việc tạo ra một hình thái tiền tệ bổ sung, đáp ứng các yêu cầu của thời đại kỹ thuật số: tiền kỹ thuật số của ngân hàng trung ương (NHTW).

Vấn đề phát hành một loại tiền kỹ thuật số của NHTW (Central bank digital currency, CBDC) ngày càng thu hút sự quan tâm của nhiều NHTW trên thế giới trong hai - ba năm qua. Vào đầu năm 2020, theo một cuộc khảo sát của Ngân hàng Thanh toán Quốc tế (BIS), một số công việc liên quan đến CBDC - từ các nghiên cứu tiềm năng đến các dự án thí điểm - đã được thực hiện tại 4/5 NHTW trên thế giới, chiếm 75% dân số thế giới và 90% sản lượng toàn cầu. Vào giữa năm 2020, theo

BIS, ít nhất 36 NHTW đã xuất bản các tài liệu nghiên cứu của họ về CBDC, bao gồm cả NHTW Nga. Việc thử nghiệm đồng tiền quốc gia kỹ thuật số đã được hoàn thành ở ba quốc gia (Uruguay, Ukraine, Ecuador), ở sáu quốc gia khác, bao gồm Trung Quốc, Hàn Quốc và Thụy Điển, các dự án thử nghiệm đang được triển khai.

Sự phát triển của công nghệ, số hóa quy trình kinh doanh trong các lĩnh vực khác nhau của nền kinh tế, giảm tỷ trọng tiền mặt trong các giao dịch và nhu cầu ngày càng tăng của xã hội đối với việc sử dụng các công nghệ tiên tiến trong thanh toán, nhiệm vụ tăng cường khả năng tiếp cận các dịch vụ tài chính cùng với việc hỗ trợ sự ổn định và bảo mật của hệ thống thanh toán - đây là danh sách chưa đầy đủ các lý do thúc đẩy các NHTW đẩy mạnh nghiên cứu tiền kỹ thuật số và sẵn sàng phát hành chúng, ngay cả khi vẫn chưa

biết chính xác lúc nào điều tất yếu này sẽ đến và loại giải pháp công nghệ nào sẽ được yêu cầu để thực hiện một dự án như vậy.

Đến nay, Nga đã đạt được mức độ phát triển cao trong lĩnh vực công nghệ tài chính và công nghệ tài chính ngày càng xâm nhập rộng rãi vào ngành Tài chính - Ngân hàng. Từ năm 2017 đến giữa năm 2020, tỷ trọng thanh toán không dùng tiền mặt trong thương mại bán lẻ, dịch vụ trả tiền cho người dân và lĩnh vực ăn uống công cộng đã tăng 1,75 lần, vượt 2/3 (từ 39 lên 69%). Nhu cầu ngày càng tăng đối với các dịch vụ từ xa (trực tuyến) và thanh toán không dùng tiền mặt hình thành một xu hướng số hóa hơn nữa trên thị trường tài chính và thị trường bán lẻ.

Tất cả điều này làm cho vấn đề phát hành tiền kỹ thuật số của Ngân hàng Nga - đồng rúp kỹ thuật số, sẽ bổ sung cho các hình thái tiền tệ, vốn đã quen thuộc: đồng rúp tiền mặt và rúp tiền gửi trên tài khoản của các ngân hàng thương mại - ngày càng trở nên cấp thiết. Cũng giống như đồng rúp tiền mặt và rúp tiền gửi, đồng rúp kỹ thuật số sẽ kết hợp cả ba chức năng chính của tiền - nghĩa là, nó sẽ được sử dụng như một phương tiện thanh toán, một đơn vị đo lường và như một phương tiện lưu trữ giá trị. Đồng thời, các giao dịch bằng đồng rúp kỹ thuật số có thể có mức độ rủi ro thấp hơn và mức độ bảo mật và an ninh cao hơn so với các giao dịch bằng tiền mặt hoặc giao dịch không dùng tiền mặt. Tháng 10 năm 2020, Ngân hàng Nga đã công bố Báo cáo về đồng rúp kỹ thuật số, trong đó, nêu một số lựa chọn và cách thức khả thi để triển khai, cũng như các yêu cầu chức năng, để thảo luận với các chuyên gia, ngành tài chính và xã hội nói chung.

Tiền và công nghệ

Tiền bộ khoa học công nghệ luôn là một trong những tiền đề quan trọng cho sự phát triển các hình thái tiền tệ. Vì vậy, tiền hàng hóa thô sơ đầu tiên (vỏ, da, v.v.) đã nhường chỗ cho tiền kim loại khi các công nghệ gia công kim loại xuất hiện. Việc phát minh ra giấy và ngành in ấn đã dẫn đến sự xuất hiện tiền giấy, đầu tiên là ở Trung Quốc thời trung cổ, và thời kỳ hiện đại ở châu Âu. Với sự phát triển của công nghệ máy tính, ngày càng nhiều tiền “lên mạng”, tồn tại dưới

dạng ghi chép điện tử.

Các mô hình tiền kỹ thuật số

Hiện tại, có hai loại tiền kỹ thuật số của NHTW: tiền mặt, có thể được sử dụng bởi mọi công dân và tổ chức, và phi tiền mặt, hoặc tiền điện tử, chỉ có thể được sử dụng bởi các ngân hàng - đây là các tài khoản dự trữ (đại lý) của ngân hàng thương mại tại NHTW. Tất cả số tiền còn lại trong nền kinh tế được tạo ra bởi khu vực ngân hàng (ví dụ, một khoản vay ngân hàng cung cấp cho khách hàng để mua một sản phẩm, đồng thời, trở thành thu nhập của người bán sản phẩm này và gửi số tiền này vào tài khoản ngân hàng của người bán).

Giấy bạc là một nghĩa vụ của NHTW đối với người nắm giữ nó. Các khoản tiền gửi ngân hàng tại NHTW là nghĩa vụ của NHTW đối với các ngân hàng. Các khoản nợ phải trả này được đảm bảo bằng tài sản của NHTW (chứng khoán trên bảng cân đối kế toán, vàng và dự trữ ngoại hối, các khoản cho vay lĩnh vực ngân hàng, v.v.). Đến lượt mình, tài khoản của cá nhân và tổ chức trong ngân hàng thương mại là khoản nợ phải trả của khu vực ngân hàng đối với công dân và doanh nghiệp, được bảo đảm bằng tài sản của ngân hàng (chứng khoán, khoản vay, v.v.). Khả năng để các tác nhân kinh tế tự do trao đổi khoản nợ của ngân hàng thương mại lấy khoản nợ của NHTW và ngược lại (ví dụ, chuyển các khoản tiền gửi trên tài khoản của mình trong ngân hàng thương mại sang tiền mặt và ngược lại) đảm bảo sự thống nhất của hệ thống tiền tệ quốc gia.

Tiền kỹ thuật số của NHTW có thể là một trong hai loại, là nghĩa vụ của NHTW hoặc chỉ đối với khu vực ngân hàng hoặc đối với toàn bộ công chúng. Trong các tài liệu nghiên cứu, người ta thường gọi chúng là CBDC “bán buôn”, chỉ dành cho các tổ chức tài chính và CDDB “bán lẻ”, dành cho cả người dân và doanh nghiệp. Dựa trên kết quả nghiên cứu các khả năng vận hành của CBDC, hầu hết các NHTW hiện nay đang nghiêng về phương án thứ hai - CBDC bán lẻ. Và NHTW Nga cũng không phải là ngoại lệ. Đó là đồng Rúp kỹ thuật số “bán lẻ” sẽ có thể đảm bảo các chức năng cần thiết, cung cấp cho người dân và doanh nghiệp một cơ sở hạ tầng thanh toán bổ sung với các khả

năng mới.

Do đó, đồng Rúp kỹ thuật số là tiền do Ngân hàng Nga phát hành dưới dạng kỹ thuật số, đây là nghĩa vụ của Ngân hàng này và khả dụng cho nhiều người dùng - tất cả các cá nhân, pháp nhân và cơ quan nhà nước. Sự đổi mới quan trọng về kinh tế trong việc phát hành đồng Rúp kỹ thuật số không chỉ nằm ở một hình thái tiền tệ mới, mà là mở rộng khả năng tiếp cận trực tiếp của các tác nhân kinh tế đối với các nghĩa vụ của NHTW.

Đến lượt mình, các mô hình CDBC bán lẻ cũng có thể được chia thành hai nhóm chính: một cấp và hai cấp.

Với tùy chọn một cấp, công dân và tổ chức có thể mở ví điện tử để thanh toán bằng tiền kỹ thuật số quốc gia trực tiếp tại NHTW, nơi sẽ cung cấp dịch vụ thanh toán và ngân quỹ trực tiếp cho khách hàng mà không cần sự tham gia của ngân hàng thương mại. Ưu điểm của tùy chọn này là nó làm giảm sự phụ thuộc của người dùng vào cơ sở hạ tầng của các bên trung gian. Nhược điểm là khối lượng hoạt động rất cao đối với hạt nhân của hệ thống thanh toán, cũng như cần phải tập trung chức năng xác minh khách hàng (KYC) và phòng, chống rửa tiền và tài trợ khủng bố (AML/CFT).

Trong tùy chọn hai cấp, NHTW phát hành tiền kỹ thuật số và các ngân hàng thương mại phân phối và phục vụ cho khách hàng của họ. Tùy chọn này sẽ cho phép các ngân hàng và trung gian tài chính khác tích hợp các giao dịch tiền kỹ thuật số vào dịch vụ của họ ở mức độ lớn hơn, đồng thời, nghiên cứu và phát triển sản phẩm cạnh tranh dựa trên tiền kỹ thuật số. Phương án này gần với mô hình hai cấp hiện có của hệ thống ngân hàng, bao gồm NHTW và mạng lưới các ngân hàng thương mại.

Đồng thời, phiên bản hai cấp cũng có một số lựa chọn khác nhau. Chúng phụ thuộc vào mức độ mà các ngân hàng và trung gian tài chính có thể nắm thông tin chi tiết về các giao dịch thanh toán do khách hàng của họ thực hiện thông qua đồng Rúp kỹ thuật số; các cơ chế giám sát tính toàn vẹn của cơ sở hạ tầng thanh toán đồng Rúp kỹ thuật số, trong đó, các ngân hàng và tổ chức trung gian đóng vai trò quan trọng hơn và vấn đề bảo mật

thông tin.

Điều quan trọng cần nhấn mạnh là trong cấu hình hai cấp, tất cả các ví điện tử đều được mở trên nền tảng của NHTW và các giao dịch được thực hiện trong hệ thống thanh toán của nó. Và đây là điểm khác biệt cơ bản so với các hệ thống thanh toán không dùng tiền mặt hiện có, trong đó, tiền là nghĩa vụ của các ngân hàng, được các ngân hàng luân chuyển trong hệ thống của mình.

Khi lựa chọn mô hình triển khai đồng Rúp kỹ thuật số, cần phải xuất phát từ nhu cầu thực tiễn của đồng tiền kỹ thuật số (và vì vậy, cần tính đến nhu cầu của người dùng đối với các khoản thanh toán nhanh chóng, thuận tiện và đáng tin cậy) và không tạo ra những rủi ro mới trong hoạt động của hệ thống tiền tệ, mà ngược lại, cần giảm rủi ro đến mức có thể.

Tác động đến chính sách tiền tệ và ổn định tài chính

Hiện nay, phương tiện thanh toán của người dân và doanh nghiệp được phân bổ giữa tiền mặt và tài khoản ngân hàng. Sự xuất hiện đồng Rúp kỹ thuật số sẽ dẫn đến sự chuyển dịch một phần phương tiện thanh toán vào các ví đồng Rúp kỹ thuật số, nghĩa là, tái phân bổ các phương tiện thanh toán, bao gồm tiền gửi ngân hàng và tiền kỹ thuật số của NHTW.

Điều này có thể trở thành một yếu tố làm thay đổi cơ cấu cán cân thanh khoản của khu vực ngân hàng, ảnh hưởng đến nhu cầu của các ngân hàng trong các giao dịch với NHTW. NHTW Nga có mọi cơ hội để điều chỉnh thông số các công cụ của mình để ứng phó với sự thay đổi tình hình. Đặc biệt, NHTW có khả năng chuyển từ trạng thái hấp thụ thanh khoản sang cung cấp thanh khoản nếu thặng dư thanh khoản đáng kể trong những năm gần đây được thay thế bằng thâm hụt. Khối lượng tài sản đảm bảo cho các nghiệp vụ cung cấp thanh khoản là đủ cho việc điều chỉnh hoạt động quản lý thanh khoản. Những thay đổi này sẽ không ngăn cản NHTW đạt được mục tiêu hoạt động của chính sách tiền tệ - duy trì lãi suất thị trường tiền tệ gần với lãi suất chủ chốt.

Để các ngân hàng có thể dự đoán khối lượng giao dịch cần thiết với NHTW và tài trợ cho dòng tiền từ hình thức này sang hình

thức khác, có thể quy định một số điều kiện để chuyển tiền từ tài khoản ngân hàng sang đồng Rúp kỹ thuật số - tương tự như các quy định hiện hành được áp dụng khi rút tiền mặt. Ví dụ: thông báo trước của ngân hàng về việc cần phải rút từ tài khoản một số tiền cao hơn một lượng tiền nhất định.

Việc tái phân bổ các phương tiện thanh toán sang đồng Rúp kỹ thuật số cũng có thể ảnh hưởng đến cơ chế truyền dẫn của chính sách tiền tệ. NHTW Nga sẽ theo dõi chặt chẽ những thay đổi này và có các dự báo cần thiết khi đưa ra quyết định về chính sách tiền tệ. Đây là một phần lý do nếu quyết định triển khai đồng Rúp kỹ thuật số được phê chuẩn thì quá trình đưa đồng Rúp kỹ thuật số vào lưu thông sẽ diễn ra dần dần.

Với điều kiện cân nhắc những yếu tố trên thì sự ra đời của đồng Rúp kỹ thuật số nói chung sẽ góp phần hỗ trợ sự ổn định tài chính. Sự phát triển của hệ thống tiền tệ toàn cầu (stablecoin), tài sản kỹ thuật số tư nhân, bao gồm cả tiền mã hóa, gây ra những thách thức cho cả hệ thống ngân hàng và NHTW. Sự ra đời của đồng Rúp kỹ thuật số sẽ hạn chế rủi ro khi sử dụng các giải pháp thanh toán khác kém tin cậy hơn trong thế giới kỹ thuật số. Và việc thành lập một cơ sở hạ tầng thanh toán bổ sung cho đồng Rúp kỹ thuật số sẽ tiếp tục góp phần duy trì độ tin cậy và tính liên tục trong hoạt động của hệ thống thanh toán trong nước, điều này cũng rất quan trọng đối với sự ổn định tài chính.

Tài liệu tham khảo

<https://econs.online/articles/regulirovanie/tsifrovoy-rubl-vozmozhnosti-i-varianty/>